

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Sairaala
Nova

Ruoka-allergiaa ja ihottumaa sairastavat lapset

SOSIAALITURVA JA SOSIAALIPALVELUT 2023

Sairaala Nova

Lastentautien poliklinikka

Sosiaalityöntekijä Juhani Luotola

puh. 014 269 1755/ 050 4728789

ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Laki vammaisetuksista (570/07) tuli voimaan 1.1.2008 alkaen. Lapsia koskevan etuuden nimi on alle 16-vuotiaan vammaistuki. Samassa laissa säädetään myös 16 vuotta täyttäneen vammaistuesta ja eläkettä saavan hoitotuesta.

Laki vammaisetuksista (570/07) 7§

”Oikeus vammaistukeen on alle 16-vuotiaalla lapsella, jonka sairauteen, vikaan tai vammaan liittyvästä hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu vähintään kuuden kuukauden ajan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta verrattuna vastaavan ikäiseen terveeseen lapseen.”

VAMMAISTUEN PORRASTUS JA MÄÄRÄ

Vammaisetuksien määrää 1.8.2023 alkaen:

Perustuki	102,85 €/kk
Korotettu tuki	240,00 €/kk
Ylin tuki	465,38 €/kk

- verovapaata tuloa
- ei varallisuusharkintaa
- perusteena lapsen sairauden vanhemmille aiheuttama rasitus ja sidonnaisuus, ei varsinaisesti diagnoosi
- rasitusta ja sidonnaisuutta verrataan vastaavan ikäisen terveen lapsen tilanteeseen
- ei lyhytaikaisiin tilanteisiin, rasitusta tulee olla vähintään 6 kk ajan

KELAN SISÄISET VAMMAISETUUSOHJEET

- Kela (vammaisetuslain 7 § 3 mom. mukaiset) ensisijaisesti sisäiseksi ohjeiksi tarkoitetut Etuusohjeet -kansiot ovat nykyisin Internetissä.
- Ruoka-allergiaan liittyviä tilanteita käsitellään luvussa Ruokavaliot ja ruoka-aineallergiat (s. 70-71) ja atooppista ihottumaa luvussa Ihosairaudet (s. 53-54).
- Seuraavassa on referoitu Kelan linjauksia Etuusohjeiden edellä mainituista luvuista hieman lyhennettynä. Referoidut otteet perustuvat kansion päivitysversioon 1.1.2023

YLEISTÄ VAMMAISTUEN PÄÄTÖKSISTÄ

- seuraava ohjeistus antaa vain yleisiä suuntaviivoja etuuskäsittelijälle vammaistukiratkaisun tekemiseen - jokaisen lapsen tilanne on kuitenkin erilainen
- alle 16-vuotiaan vammaistuen myöntämisen ja tuen suuruuden ratkaisee lapsen kokonaistilanne, ts. kuinka paljon "erityistä" lapsen hoitamiseen liittyy
- vammaistukipäätös tehdään yksilöllisesti jokaisen lapsen kohdalla

- astman osalta Kela tarkistaa vammaistukipäätöstä tehtäessä lääkkeiden käytön säännöllisyyden
- vanhempien hakemuslomakkeessa antamalla tiedoilla on suuri merkitys päätöstä tehtäessä, hakemus kannattaa täyttää huolella
- hakemuksessa kannattaa tuoda esiin kaikki lapsen mahdolliset muutkin pitkäaikaissairaudet, vammat tai rajoitteet ja myös sellaiset ongelmat kuten kastelu, toistuvat infektiot, oppimisvaikeudet.

RUOKA-ALLERGIA: KELAN OHJEISTUS

Kelan mukaan ruoka-allergiaa epäillään noin kolmasosalla pikkulapsista, mutta tutkimuksissa ruoka-allergian esiintyvyys on vain 3–8 % iän mukaan vaihdellen. Maitoallergiaa esiintyy noin 2–3 %:lla alle 3-vuotiaista ja vehnäallergiaa 1 %:lla alle 2-vuotiaista. Tyypillisiä ruoka-allergian oireita ovat erilaiset iho-oireet, suolen toimintahäiriöt ja hengitystieoireet.

Ruoka-allergian aiheuttamat vaikeat reaktiot kuten anafylaktiset tai FPIES-reaktiot ovat lapsilla harvinaisia. Valtaosalla oireet lievittyvät tai häviävät 3–4 vuoden ikään mennessä.

- Anafylaktiselle reaktiolle on tyypillistä, että useasta elinryhmästä ilmenevät oireet ilmaantuvat nopeasti ja ovat voimakkaita.
- Anafylaksia voi johtaa vakaviin hengitysvaikeuksiin, verenpaineen laskuun ja pahimmassa tapauksessa sydämenpysähdykseen.
- Anafylaksian varalle lapselle on määrätty adrenaliiniruisku. Yleensä ensimmäinen altistus on vaatinut sairaalahoitoa.
- FPIES-reaktio on vakavuudeltaan anafylaksiaan verrattavissa oleva, suolisto-oireiseen ruoka-allergiaan liittyvä allerginen reaktio. Raju oksentelu alkaa muutama tunti allergisoivalle ruoka-aineelle altistumisen jälkeen ja voi johtaa vakavaan nestevajeeseen ja shokkiin. Vaikea FPIES -reaktio hoidetaan sairaalassa. Adrenaliini ei yleensä tehoa.

Lapsen ravitsemuksen kannalta on tärkeää, ettei hänen ruokavaliotaan allergiaepäilyn vuoksi tarpeettomasti rajoiteta kasvun ja kehittymisen kannalta tärkeiden peruselintarvikkeiden osalta (ks. [Allergiaohjelma 2008-2018](#)).

Taudinmääritys perustuu oireiden häviämiseen epäillyn ruoka-aineen välttämisen aikana ja palaamiseen ruoka-ainetta uudelleen nautittaessa. Välttämisen jälkeen suoritetaan valvottu altistus, jos allergiaepäily kohdistuu ravitsemuksellisesti keskeisiin ruoka-aineisiin (vilja, maito). Altistus voidaan joskus joutua keskeyttämään, mikäli esiintyvien oireiden mukaan vaikea allerginen reaktio on hyvin todennäköinen.

- Vilja-allergian taudinmääritys on tehty luotettavasti silloin, kun vilja (yleensä vehnä) on altistettu lääkärin valvonnassa esim. sairaalan poliklinikalla. Todetun vehnäallergian yhteydessä ruokavaliosta kielletään usein myös ruis ja ohra ilman näiden altistuskoetta.
- Maitoallergian toteaminen edellyttää tyypillistä oireistoa, suotuisaa eliminaatiiovastetta ja lehmänmaitoaltistuksessa todettuja haitallisia oireita.

EI VAMMAISTUKEA

- Lapsen ruoka-allergiasta ei katsota aiheutuvan tavanomaista suurempaa räsitusta ja sidonnaisuutta, jos altistuksessa ei ole aiheutunut vaikeaa allergista reaktiota, joka olisi vaatinut välitöntä hoitoa. Viiveellä tulevat allergiset oireet eivät yleensä ole vaikeita eivätkä oikeuta vammaistukeen.
- Alle yksivuotiaan vilja-allergiasta ei katsota aiheutuvan tavanomaista suurempaa räsitusta ja sidonnaisuutta, koska viljatuotteet eivät ole näin pienen lapsen ravinnossa välttämättömiä.
- Alle yksivuotiaalla maitoallergiaa sairastavalla lapsella ei ole oikeutta vammaistukeen.
- Laktoosi-intoleranssia eli maitosokerin imeytymishäiriötä sairastavan lapsen hoidosta ja huolenpidosta ei katsota aiheutuvan tavanomaista suurempaa räsitusta ja sidonnaisuutta vammaistukeen oikeuttavasti.

PERUSVAMMAISTUKI

- Lapsen hoidosta katsotaan aiheutuvan tavanomaista suurempaa räsitusta ja sidonnaisuutta, jos 1-vuotiaalla tai vanhemmalla lapsella on anafylaktisia reaktioita aiheuttava vilja- tai maitoallergia.
- Vammaistuki voidaan myöntää myös 1-vuotiaalle tai vanhemmalle lapselle, jolle maito tai viljat aiheuttavat vaikean, sairaalahoitoa vaativan FPIES- reaktion.

Lääkärinlausunnossa tulee olla kuvattu, millä perusteella vilja- tai maitoallergiaa pidetään vaikeana. Vammaistuki voidaan myöntää yleensä kahdeksi vuodeksi vaikean allergian toteamisesta. Jos allergia jatkuu vaikeana tämänkin jälkeen, tukea voidaan jatkaa.

Vammaistuen myöntäminen perustuu luotettavaan taudinmääritykseen. Luotettavana taudinmäärityksenä pidetään terveydenhuollossa toteutettua avointa altistusta tai lääkärin hoitoa vaatinutta vahinkoaltistusta, jossa pienikin vilja- tai maitomäärä on aiheuttanut vaikean allergisen reaktion. Altistusta vaaditaan ensimmäisten ja pääsääntöisesti myös jatkomyöntöjen kohdalla.

Etuusohjeen mukaan Kelan tulee pyytää asiantuntijalääkärin arvio, jos vammaistukea haetaan keskeytetyn altistuksen perusteella tai jatkomyöntöä haetaan ilman uutta altistusta.

KELIAKIA – PERUSVAMMAISTUKI

Keliakia diagnoosi voidaan tehdä joko veren vasta-aineiden tai ohutsuolen koepalälöydöksen perusteella. Ohutsuolen limakalvon koepala ei ole välttämätön, mikäli transglutaminaasivasta-ainepitoisuus on yli kymmenen kertaa viitealueen rajaa suurempi ja endomysiumvasta-aineet ovat positiivisia. Mikäli keliakia diagnoosia ei vasta-ainelöydösten perusteella pystytä vahvistamaan, perustuu diagnoosi ohutsuolen koepalälöydökseen. Koepalassa on oltava todettavissa keliakialle ominainen suolinukan vaurioituminen.

Ihokeliakiassa diagnoosi perustuu ihosta otettuun koepalaan.

- Jos lapsella on asianmukaisesti diagnosoitu keliakia tai ihokeliakia, katsotaan lapsella olevan oikeus perusvammainen tukeen 16-vuotiaaksi asti.

ATOOPPINEN IHOTTUMA

Atooppinen ekseema (taiveihottuma, "maitorupi") on erittäin yleinen, pääsääntöisesti lievä krooninen ihosairaus.

Pienillä lapsilla esiintyvässä atooppisessa ekseemassa ihottumaläiskät sijaitsevat etenkin poskissa, vatsalla ja alaraajojen ulkosyrjällä (ns. maitorupi). Vanhemmilla lapsilla ihottumaläiskät paikallistuvat taiveisiin, niskaan, nilkkoihin ja ranteisiin (ns. taiveihottuma).

Atooppisen ekseeman hoito on oireenmukaista, ja lapsen ihoa on rasvattava runsaasti perus- ja/tai kortisonivoiteilla. Ihottuman vaikeusaste vaihtelee luonnollisen taudinkulun mukaisesti runsaasti, ja siihen kuuluu erityisesti talvella kohtalaisen paljonkin hoitoa vaativia jaksoja.

Lapsella katsotaan olevan vaikea atooppinen ekseema, jos sen hoidoksi eivät riitä perusvoiteet ja miedot kortisonivoiteet, vaan tarvitaan lisäksi seuraavia **erikoishoitoja**:

- vahvoja kortisonivoiteita tai
- kalsineuriiniestäjiä (esim. takrolimuusi- tai pimekrolimuusivoide) tai
- valohoitoa tai
- sairaalahoitojaksoja

Hoidosta aiheutuvan rasituksen ja sidonnaisuuden määrä on arvioitava riittävän pitkällä aikavälillä, koska ekseeman vaikeusaste saattaa vaihdella. Rasitusta ja sidonnaisuutta arvioitaessa on tarpeen huomioida, että alle 2-vuotiaalle atooppista ekseemaa sairastavien lasten hoidossa käytetään pääsääntöisesti mietoja kortisonivoiteita. [Käypähoito-suosituksen](#) mukaan vasta yli 2-vuotiaiden hoidossa käytetään takrolimuusi- tai pimekrolimuusi-emulsiovoidetta, jos paikalliskortikosteroidivoiteilla ei saada riittävää hoitovastetta.

ATOOPPINEN IHOTTUMA - EI VAMMAISTUKEA

Atooppista ekseemaa sairastavan lapsen hoidosta ei katsota aiheutuvan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta, jos lapsella on läiskäinen ja vain osissa vartaloa (mm. taipet, kasvot) esiintyvä ekseema, jota hoidetaan perusvoiteilla ja I - II -ryhmän kortisonivoiteilla.

Tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta lapsen hoidosta ei myöskään katsota aiheutuvan, vaikka atooppista ekseemaa sairastavalle lapselle kehittyisi siitepölyherkistymän myötä ristiallergioita juureksille ja hedelmille.

ATOOPPINEN IHOTTUMA - PERUSVAMMAISTUKI

Atooppista ekseemaa sairastavan lapsen hoidosta katsotaan aiheutuvan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta, jos lapsella on laaja-alainen ja vaikeahoitoinen atooppinen ekseema. Ekseema on laaja-alainen ja vaikeahoitoinen, kun sitä esiintyy laajasti kasvoissa, vartalolla ja raajoissa ja se oireilee asianmukaisesta hoidosta (perusvoiteiden ja mietojen kortisonivoiteiden lisäksi säännöllisesti käytetyt yllä mainitut erikoishoidot) huolimatta.

Alle 2-vuotiaan lapsen laaja-alainen ekseema on vaikeahoitoinen, kun se ei pysy hallinnassa säännöllisellä ja päivittäisellä runsaalla perusvoiteen käytöllä ja ryhmän I-II kortisonivoiteen jaksottaisella käytöllä. Lapsi on vaikeiden iho-oireiden vuoksi erikoislääkärin hoidossa ja seurannassa. Seuranta toteutuu yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Myös sairaalahoitojaksot voivat olla ajoittain tarpeen.

Lääkärinlausunnossa ja hakemuksessa tulee olla kuvattu, millä tavalla ekseema on laaja-alainen ja vaikeahoitoinen.

ATOOPPINEN IHOTTUMA - KOROTETTU VAMMAISTUKI

Atooppista ekseemaa sairastavan lapsen hoidosta katsotaan aiheutuvan vaativaa räsitusta ja sidonnaisuutta, jos lapsella on **vaikeahoitoisen atooppisen ekseeman lisäksi muu vaikeahoitoinen sairaus**.

Tavallisesti nämä lapset tarvitsevat tehostettua lääkärin hoitoa tai osastohoitojaksoja.

ASTMAA SAIRASTAVA LAPSI JA ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Alle 16-vuotiaan perusvammainen on oikeus alle 5-vuotiaalla astmaa sairastavalla lapsella. Tätä vanhemmalle lapselle tuki voidaan myöntää vain, jos astma on vaikea. Aiemmin perusvammainen voitiin myöntää ensimmäisen kouluvuoden loppuun asti. Syynä ohjeiden muutoksiin ovat astman hoitokäytäntöjen tehostuminen ja lääkehoidon kehittyminen. Nämä ovat vähentäneet astman hoidosta aiheutuvaa räsitusta.

Vaikka astman hoitomuodot ovat kehittyneet, astma on edelleen pienille lapsille ongelmallinen. Eniten sairaalahoitoja tarvitsevat 1–4-vuotiaat, joille lääkehoito on myös työläistä.

Uudistetun ohjeen mukaan alle 5-vuotiaalle astmaa sairastavalle lapselle vammainen voidaan myöntää hieman lievemmin perustein: useammin kuin kerran päivässä annosteltavan lääkehoidon sijaan riittää kerran päivässä keuhkoihin hengitettävä tulehduksen vastainen lääkehoito, joka jatkuu vähintään puolen vuoden ajan. Lisäksi edellytetään, että lapsi on astmaan perehtyneen lääkärin säännöllisessä hoidossa.

5 vuotta täyttäneen tai vanhemman astmalapsen lääkärinlausunnossa tulee selvittää, millä perusteella astma on vaikea.

LASTEN ASTMA JA ALLE 16-VUOTIAAN PERUSVAMMAISTUKI

Alle 5-vuotiaat:

- Astmaa sairastavan alle 5-vuotiaan lapsen hoidosta katsotaan aiheutuvan tavanomaista suurempaa räsitusta ja sidonnaisuutta perusvammainen oikeuttavasti, jos lapsen astma on todettu asianmukaisesti ja sitä hoidetaan Käypä hoito -suosituksen mukaisesti jatkuvalla keuhkoihin hengitettävällä tulehduksenvastaisella lääkityksellä vähintään puolen vuoden ajan.
- Lisäksi edellytetään, että lapsi on lasten astmaan perehtyneen lääkärin säännöllisessä hoidossa.

- Lapsella voi jatkuvan lääkehoidon aikana olla myös lyhyitä (1-2 kk) lääkärin määräämiä lääketaukoja.

Yli 5-vuotiaat:

- 5-vuotiaan tai vanhemman astmaa sairastavan lapsen hoidosta ja huolenpidosta katsotaan aiheutuvan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta, jos lapsella on vaikea astma. Vaikeaa astmaa sairastavalle lapselle on tyypillistä, että hänellä on asianmukaisesta hoidosta (ks. Käypä hoito -suositus) huolimatta sairaalahoitoa vaativa taudin pahenemisvaihe.
- Lääkärinlausunnossa tai hoitokertomuksessa tulee olla selvitys pahenemisvaiheesta.
- Astmaa voidaan pitää vaikeana myös, jos lapsella on jatkuvasti poikkeava keuhkofunktio ja lyhytvaikutteisen avaavan lääkkeen tarve useita kertoja viikossa.
- Astmaa sairastavan lapsen hoidosta aiheutuvaa rasitusta ja sidonnaisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös lapsen muut sairaudet ja lapsen kokonaistilanne.

LASTEN ASTMA JA KOROTETTU ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Lapsen hoidosta katsotaan aiheutuvan vaativaa rasitusta ja sidonnaisuutta, jos lapsella on vaikean astman lisäksi vaikea atooppinen ekseema tai muu vaikeahoitoinen sairaus.

ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI KUSTANNUSPERUSTEISESTI?

Alle 16-vuotiaan vammaistukea ei voida Kelan mukaan myöntää yksinomaan taloudellisen rasituksen perusteella. Taloudellinen rasitus voidaan kuitenkin huomioida lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvan rasituksen ja sidonnaisuuden kokonaisuutta arvioitaessa. Tällöin lapselle saattaa tulla harkittavaksi korotetun vammaistuen myöntäminen.

Taloudellisena rasituksena voidaan huomioida sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuvat tarpeelliset, ylimääräiset ja jatkuvat kustannukset, jotka on itse maksettava. Kustannuksia voi syntyä esim. lääkkeitä, erityisruokavaliosta, lääkäri-, laboratorio- ja terapiakäynneistä sekä niihin liittyvistä matkoista. Kertaluonteisia kustannuksia ei hyväksytä. [Kelan Etuusohjeet: Alle 16-vuotiaan vammaistuki]

Lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuva rasitus ja sidonnaisuus katsotaan kokonaisuutena vaativaksi, jos lapsella on tavanomaista suuremman, vähintään viikoittaisen rasituksen ja sidonnaisuuden perusteella oikeus perusvammaistukeen ja lisäksi lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu hyväksyttäviä kustannuksia vähintään korotetun vammaistuen verran kuukautta kohden. [Kelan Etuusohjeet: Alle 16-vuotiaan vammaistuki]
Lapselle voidaan tällöin myöntää korotettu vammaistuki kustannusten perusteella.

Kelan ohjeistuksen mukaan ylintä vammaistukea ei voida myöntää taloudellisen rasituksen perusteella.

ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUEN HAKEMINEN

- tarvitaan C- tai B- lausunto lääkäriltä
- hakemuslomake [EV258](#) (pdf-muodossa), lomake löytyy Kelan nettisivuilta www.kela.fi

- lomake voidaan täyttää tietokoneella, mutta se on printattava, allekirjoitettava ja vietävä Kelaan tai lähetettävä sinne postissa
- hakemuksen täyttämiseen voit kysyä neuvoa esim. oman sairaalasi lastenyksikön sosiaalityöntekijältä - varaa aika: täyttö voi viedä yli tunnin, onnistuu kyllä myös puhelimitse
- **Huom:** takautuva hakuaika on **6 kuukautta** (aikaisemmin 1 vuosi)
- **Huom:** Kela ei lähetä kotiin ilmoitusta vammaistuen päättymisestä eikä korvaa jatkohakemuksen lääkärinlausuntoa

VAMMAISTUKIPÄÄTÖKSET JA MUUTOKSENHAKU

Vammaistukipäätöksestä voi valittaa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle, valitusohje on mukana tukipäätöksessä.

Valituksen laatimiseen voi kysyä neuvoa esim. lastenyksikön sosiaalityöntekijältä. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.

Valituksen sijaan tai samalla valituksen kanssa voi tehdä myös uuden hakemuksen

ERITYISHOITORAHA

- ansionmenetykskorvaus lyhytaikaisiin tilanteisiin, kun vanhempi osallistuu lapsen sairaala- tai poliklinikkahoitoon
- hoitoon osallistumiseen pitää kulua vähintään 6 tuntia päivässä (matkoineen)
- lyhin aika, jolta voidaan maksaa: 1 vrk
- yli 7-vuotiaalla lapsella sairauden tulee olla vaikea
- hakeminen: D-todistus sairaalasta ja hakemuslomake [SV 89](#), jonka nykyään voi täyttää myös verkossa
- erityishoitorahan määrä riippuu hakijan tuloista tai yrittäjän eläkevakuutuksen vuosityötuloista, vähintään 31,99 €/arkipäivä
- myös kotiäiti tai -isä, opiskelija ja yrittäjä ovat oikeutettuja erityishoitorahaan
- takautuva hakuaika 4 kk
- muista myös työehtosopimusten pykälät "alle 10-vuotiaan lapsen äkillinen sairastuminen - **tilapäinen hoitovapaa**" → **palkallinen poissaolo 3 vuorokautta** hoidon järjestämiseksi
- KVTES:ssä em. ikäraja on nykyään 12 v

LÄÄKEKORVAUKSET

Sairausvakuutuksesta korvataan lääkärin määräämät, sairauden hoitoon tarpeelliset:

- lääkkeet
- kliiniset ravintovalmisteet
- perusvoiteet, joita käytetään pitkäaikaisen ihotaudin hoitoon
- hammaslääkärin määräämät lääkkeet.

Valmisteet ovat korvattavia, jos sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut valmisteelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan.

KELAN LÄÄKEKORVAUSKÄYTÄNTÖJEN MUUTOKSIA

Lääkekorvauksiin ei tullut oleellisia muutoksia 2023.

Vuoden 2018 alusta erityisen kallista lääkettä voi kuitenkin ostaa kerralla määrän, jolla lääkekustannusten vuosiomavastuu ylittyy. Tämän jälkeen lääkettä toimitetaan edelleen kuukauden tarvetta vastaava määrä kerrallaan.

Erityisen kalliiksi luokitellaan lääkkeet, joissa yksittäinen lääkepakkaus maksaa ennen Kela-korvausta yli 1 000 €.

Yli 18-vuotiaille potilaille 1.1.2016 käyttöön otettu vuosittainen 50 euron ns. alkuomavastuu on edelleen käytössä. Lapsilta tätä ei peritä. Alkuomavastuuta sovelletaan vasta sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta.

Vuoden 2016 alusta lähtien Kela voi maksaa erityiskorvausta tietyin edellytyksin takautuvasti jo lääkärinlausunnon allekirjoituspäivämäärän jälkeen tehdyistä ostoista.

Takautuvaa erityiskorvausta voidaan kuitenkin maksaa enintään 3 kuukauden hoitoaika vastavasta valmistemäärästä. Korvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa lääkkeen ostopäivästä.

LÄÄKEKORVAUKSET 2023

Lääkekorvauksia maksetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella kolmessa eri korvausluokassa:

- **peruskorvaus on 40 % lääkkeen kustannuksista**
- **alempi erityiskorvaus on 65 % lääkkeen kustannuksista**
- **ylempi erityiskorvaus on 100 % 4,50 € lääkekohtaisen omavastuun ylittävistä kustannuksista.**

Kerralla voidaan korvata enintään kolmen kuukauden hoitoaika vastava valmistemäärä. Uuden lääke-erän toimitusväli (1-3 viikkoa ennen edellisen erän loppumista) riippuu siitä, onko lääkettä edellisellä kerralla ostettu 1, 2 tai 3 kuukauden hoitoaika vastava määrä.

Lääkkeiden ja kliinisten ravintovalmisteiden **vuosiomavastuu 2023** on edelleen **592,16 €**. Kela pystyy seuraamaan kulujen karttumista, kun ostettaessa näytetään Kelakorttia (suositellaan

kuitenkin kuittien säilyttämistä). Lisäkorvaus on 100 % 2,50 € lääkekohtaisen omavastuun ylittävältä osalta.

ASTMAN LÄÄKEKORVAUKSET

- astman hoitoon tarvittavat lääkkeet ovat alemmassa erityiskorvausryhmässä (65 %) numerolla AE 203
- 1.12.2022 alkaen biologisesta lääkevalmisteesta dubilumabi [Dupixent®] on voinut saada rajoitetun peruskorvausoikeuden päätösnumerolla 395 myös 6-11-vuotiaiden vaikean tyypin 2 astman (ja myös vaikean atooppisen ihottuman sekä vaikean kroonisen polypoottisen rinosinuutin) hoidossa. Astman hoidossa edellytetään B-lausuntoa erikoissairaanhoidon astmaa hoitavasta yksiköstä
- hakemiseen tarvitaan ainoastaan B-todistus, joka kannattaa toimittaa Kelaan mahdollisimman nopeasti
- erityiskorvausoikeuden myöntäminen astman perusteella edellyttää kaikkien astmapotilaiden osalta yli 6 kuukautta kestäväää säännöllistä keuhkoputkien tulehdusta vähentävää lääkehoitoa
- kun Kela on tehnyt myönteisen korvauspäätöksen, potilaalle toimitetaan uusi sairausvakuutuskortti, jonka takana on tieto erityiskorvauksesta apteekkia varten

”LIMUUSIVOITEIDEN” RAJOITETTU PERUSKORVAUS 317

Atooppisen ihon hoitoon käytettävillä kalsineuriinin estäjävoiteilla eli ”limuusivoiteilla” (pimekrolimuusi- ja takrolimuusivoide) on rajoitettu peruskorvausoikeus vaikeahoitoisiin ihosairauksiin numerolla 317.

Tarvitaan erillisselvitys: korvausoikeutta voi hakea ihotautien, allergologian tai asiaan perehtyneen lastentautien erikoislääkärin laatimalla B-lausunnolla. Määräaikaisen korvausoikeuden jatkohakemuksissa voidaan hoidon tarpeen jatkuessa hyväksyä erillisselvitykseksi myös muun potilasta hoitavan lääkärin kuin edellä mainittujen alojen erikoislääkärin antama B-lausunto.

Peruskorvausoikeus myönnetään vaikeahoitoista atooppista ihottumaa sairastaville potilaille, jotka eivät ole saaneet riittävää vastetta tavanomaisista hoidoista tai joille tavanomaiset hoidot eivät sovi.

Oikeus myönnetään kerralla enintään viideksi vuodeksi.

BIOLOGISTEN LÄÄKKEIDEN RAJOITETTU PERUSKORVAUS IHOPSORIAASISSA 319

Adalimumabi, brodalumabi, etanersepti, guselkumabi, iksekitsumabi, infliksimabi, risankitsumabi, sekukinumabi, sertolitsumabipegoli ja ustekinumabi ovat rajoitetusti peruskorvattavia lääkkeitä. Niiden rajoitettu peruskorvausoikeus vaikean ja vaikeahoitoisen ihopsoriaasin hoitoon (319) myönnetään seuraavin edellytyksin:

- Erillisselvitys eli lääkärinlausunto B erikoissairaanhoidon ihotautien yksiköstä tai alan erikoislääkäriltä.

- Peruskorvusoikeus myönnetään vaikean kroonisen ihopsoriaasin hoitoon potilaille, joilla muut systeemiset hoidot, mukaan lukien siklosporiini, metotreksaatti tai PUVA, eivät saa aikaan riittävää vastetta, ovat vasta-aiheisia tai eivät ole siedettyjä.
- Lausunnossa on sairautta ja sen aiempaa hoitoa ja hoitotuloksia koskevien tietojen lisäksi esitettävä hyvän hoitokäytännön mukainen hoitosuunnitelma.
- Korvusoikeus myönnetään määräaikaisena asianmukaisen hoitosuunnitelman edellyttämäksi ajaksi, kuitenkin kerralla enintään viideksi vuodeksi.

KLIINISET RAVINTOVALMISTEET

Vaikean sairauden hoitoon käytettävästä kliinisestä ravintovalmisteesta Kela korvaa sairausvakuutuslain perusteella 40 % tai 65 % valtioneuvoston asetuksella antamien tarkempien säännösten mukaisesti. Lisäksi Kela päättää sairauskohtaisista kriteereistä, joiden tulee täytyä, jotta kliinisen ravintovalmisteen korvaaminen on perusteltua. STM:n alainen lääkkeiden hintalautakunta (Hila) päättää kliinisen ravintovalmisteen korvattavuudesta. Päätösjärjestelmä on siis melko monimutkainen.

- Korvauksen saamiseksi potilaan on toimitettava Kelaan B-lausunto. Muuta hakemuslomaketta ei ole tarvita. B-lausunto korvausasiassa kannattaa toimittaa Kelaan mahdollisimman nopeasti.
Ks. [Kelän ohje asiakkaalle lääkkeen korvusoikeuden hakemisesta](#).

Kliiniset ravintovalmisteet korvataan vain reseptillä ostettuna henkilöille, joille on myönnetty oikeus korvattaviin kliinisiin ravintovalmisteisiin.

Kliiniset ravintovalmisteet kannattaa siis ostaa apteekista reseptillä. Ennen korvauspäätöksen saamista tehdyistä kliinisen ravintovalmisteen ostoksista kannattaa pyytää apteekista laskelma ja kassakuitti Kelaa varten. Jos korvauspäätös on myönteinen, Kelaan voi toimittaa korvaushakemuksen [SV 178](#), laskelman ja kuitit: korvaus maksetaan aikaan hakijan tilille.

VAIKEAT SAIRAUDET, JOIDEN HOIDOSSA TARVITTAVASTA KLIINISESTÄ RAVINTOVALMISTEESTA KORVATAAN **65 %**

- AE 503 Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt
  - (Dg: E70-E72, E74, E75.5) B-lausunnon edellytetään perustuvan sairaalassa suoritettuun tutkimukseen ja aloitettuun hoitoon.
- AE 504 Päivittäistä letkuruokintaa vaativat tilat
  - B-lausunnon edellytetään perustuvan sairaalassa suoritettuun tutkimukseen ja aloitettuun hoitoon. Kyseessä edellytetään olevan tilan, jossa potilas sairauden vuoksi tarvitsee ainakin useiden viikkojen ajan päivittäin syöttöletkun kautta tapahtuvaa ruokintaa.
- AE 505 Pienten lasten lehmänmaitoallergia
  - Tarkempi selvitys alla
- AE 506 Pienten lasten lehmänmaitoallergia ja yliherkkyys tavanomaisille erityisvalmisteille

- o Tarkempi selvitys alla

AE 505 PIENTEN LASTEN LEHMÄNMAITOALLERGIA

(Dg: E73.0, K52.2, L27.2)

- Oikeus kliinisten ravintovalmisteiden korvaukseen myönnetään pienille lapsille, jotka tarvitsevat luotettavasti osoitetun lehmänmaitoallergian takia erityisvalmisteita.
- Lääkärintlausunnon B edellytetään perustuvan erikoissairaanhoidon lastentautien yksikössä tai vastaavissa olosuhteissa suoritettuun tutkimukseen.

Erityiskorvaukseen oikeuttavan pienten lasten lehmänmaitoallergian toteaminen edellyttää

- tyypillistä oireistoa, suotuisaa eliminaatiovastetta ja lehmänmaitoaltistuksessa todettuja haitallisia oireita.
- Myös synnynnäinen laktaasientsyymin puutos oikeuttaa erityiskorvattavuuteen.

Lehmänmaitoallergian perusteella oikeus erityiskorvattaviin ravintovalmisteisiin **voidaan myöntää yleensä enintään kahden vuoden ikään saakka.**

AE 506 PIENTEN LASTEN LEHMÄNMAITOALLERGIA JA YLIHERKKYYS TAVANOMAISILLE VALMISTEILLE

(Dg: K52.2, L27.2)

- Tämän sairauden perusteella erityiskorvataan tavanomaisten hydrolysoitujen lehmänmaitovalmisteiden lisäksi **aminohappopohjaisia valmisteita.**
- Oikeus kliinisten ravintovalmisteiden erityiskorvaukseen myönnetään niille lehmänmaidolle allergisille lapsille, jotka eivät osoitetusti voi käyttää hydrolysoituja lehmänmaitovalmisteita ja jotka tarvitsevat siksi aminohappopohjaisia valmisteita.
- Lääkärintlausunnon B edellytetään perustuvan erikoissairaanhoidon lastentautien yksikössä tai vastaavissa olosuhteissa suoritettuun tutkimukseen.

Oikeus erityiskorvaukseen voidaan myöntää, jos molemmat seuraavista kahdesta ehdosta (1 ja 2) täyttyvät:

1. **Potilaalla on todettu erityiskorvaukseen oikeuttava pienten lasten lehmänmaitoallergia.**

Lehmänmaitoallergian toteaminen edellyttää tyypillistä oireistoa, suotuisaa eliminaatiovastetta ja lehmänmaitoaltistuksessa todettuja haitallisia oireita.

2. **Potilaalla on todettu yliherkkyys hydrolysoituille lehmänmaitovalmisteille.**

Yliherkkyys tavanomaisille erityisvalmisteille on todettava erikoissairaanhoidon lastentautien yksikössä tai vastaavissa olosuhteissa tehdyillä tutkimuksilla, joissa on todettu tyypillinen oireisto, suotuisa eliminaatiovaste ja altistuksessa osoitetut haitalliset

oireet.

Erytyiskorvausoikeus voidaan yleensä myöntää enintään kahden vuoden ikään saakka.

VAIKEAT SAIRAUDET, JOIDEN HOIDOSSA TARVITTAVASTA KLIINISESTÄ RAVINTOVALMISTEESTA KORVATAAN **40 %**

- 601 Ravintoaineiden, lähinnä rasvojen, vaikeat imeytymishäiriöt
- 602 Lasten vaikeat aliravitsemustilat

601 RAVINTOAINEIDEN, LÄHINNÄ RASVOJEN, VAIKEAT IMEYTYMISHÄIRIÖT

- B-lausunnon edellytetään perustuvan sairaalassa sisätautien tai lasten osastolla suoritettuun tutkimukseen.
- Kyseeseen tulevat rasvojen imeytymisen kannalta keskeisten tekijöiden, kuten mahalaukun, maksan ja sappiteiden tai suoliston sairauksien, tulehdusten tai leikkausten jälkitilat:
  - täydellinen mahalaukun poisto,
  - haiman kroonisen tulehduksen tai poistoleikkauksen aiheuttama haiman eksokriininen vajaatoiminta,
  - kroonisiin maksa- tai sappitesairauksiin liittyvät rasvojen tai rasvaliukoisten vitamiinien imeytymishäiriöt,
  - ohutsuolen laajaan poistoleikkaukseen liittyvät tai ohutsuolta laajalti vaurioittavan tulehduksen, kuten Crohnin taudin, aiheuttamat rasvojen ja sappihappojen imeytymishäiriöt.

602 VAIKEAT ALIRAVITSEMUSTILAT

Tässä tarkoitetaan munuaissairauksien ja muiden kroonisten sairauksien aiheuttamia vaikeita aliravitsemustiloja.

Keskosuus voidaan tietyin edellytyksin rinnastaa lasten vaikeisiin aliravitsemustiloihin. Erytyisravintoliuoksia tarvitseville pienille keskosille peruskorvausoikeus voidaan myöntää edellyttäen, että

- keskosen syntymäpaino on ollut alle 1 500 g tai
- keskosen syntymäpaino on ollut alle 1 800 g ja keskosuuteen liittyy muita ongelmia, kuten hengitysvaikeusoireyhtymä (RDS)
- nekrotisoiva enterokoliitti
- sikiöaikaan nähden pienikokoisuus (SGA)

Keskosuuden perusteella peruskorvausoikeus myönnetään yleensä enintään 6 kuukauden ikään saakka.

Näissä tiloissa edellytetään sairaalatutkimukseen ja -hoitoon perustuvaa B-lausuntoa lastentautien erikoissairaanhoidon yksiköstä tai lastentautien erikoislääkäriltä. Lausunnosta tulee käydä ilmi sairaalassa todettu kliinisten ravintovalmisteiden tarve ja aloitettu käyttö sekä perustelu niiden käytön jatkamisen tarpeellisuudesta.

MATKAKUSTANNUKSET (Kela)

Matkakustannusten korvauksissa ei tapahtunut muutosta vuoden 2023 alussa. **Omavastuu** yhdensuuntaisesta matkasta on edelleen **25 €**, ylittävä osuus korvataan. Matkat korvataan halvimmalla mahdollisella kulkuneuvolla. Oman auton käytöstä Kelan korvaus on 0,33 €/km. Kelan lomakkeella [SV 4](#) voi hakea useampia matkoja yhdellä kertaa. On kuitenkin muistettava, että matkakustannusten takautuva hakuaika on 6 kuukautta. Kelan ohjeiden mukaan omaa autoa pidetään halvimpana kulkuneuvona alle 100 km matkalla, jolloin myös riittää hakijan oma ilmoitus. Kela ei näissä tapauksissa siis vaadi terveydenhuollon todistusta.

Asiakkaalla on mahdollisuus saada terveydentilansa tai **sairautensa vuoksi** terveydenhuollon ammattihenkilön antama **todistus (SV 67) esim. taksimatkaa varten**. Todistus voidaan kirjoittaa kertamatkalle tai Kelan ohjeiden mukaan myös määräjälle (esim. jotain suunniteltua hoitajaksoa varten) tai toistaiseksi.

Todistus SV 67 tarvitaan matkakorvaushakemuksen liitteeksi myös silloin kun vanhemmat ovat matkustaneet erikseen osallistuakseen sairaalassa olevan lapsipotilaan hoitoon tai kuntoutukseen.

- matkakustannusten sv-lain mukainen potilaskohtainen vuosikatto on 300 € vuonna 2023, ylimenevä osuus korvataan kokonaan
- vuosikattoon luetaan potilaan maksamat omavastuuosuudet ja alle omavastuun jääneet matkakustannukset
- alle omavastuun jääviä matkakustannuksia voi potilas seurata Kelan lomakkeella [SV 4](#), siihen voi kirjata useita matkoja

KELA-TAKSI

Kelan korvaamien taksimatkojen tilausjärjestelmä muuttui 1.1.2022. Jos potilaalla on oikeus Kelan korvaamaan taksimatkaan (terveydentila tai puutteelliset liikenneolosuhteet), taksi pitää tilata [maakunnallisesta tilausnumerosta](#) joita Kelan suorittaman kilpailutuksen jälkeen on kaikilla alueilla kaksi. Tällöin potilas saa matkakorvauksen heti taksissa ja maksaa matkastaan enintään 25 euron omavastuun. Jos taksi tilataan muulla tavoin, ei Kela korvaa matkaa. Jos on epäselvää, mihin alueeseen kotikunta kuuluu, oikean tilausnumeron voi tarkistaa Kelan sivuilla olevasta [kuntalistasta](#) (pdf).

Keski-Suomen maakunnan alueella Kela taksi tilataan numerosta 0800 414608 (Taksi Helsinki Oy) tai 0800 02183 (Menevä Oy).

TERVEYDENHUOLLON MAKSUJA 1.1.2023 ALKAEN

Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuja ei käsitellä Kelassa.

Terveydenhuollon asiakasmaksujen maksukattoon voidaan lukea perheen toisen vanhemman ja kaikkien alle 18-vuotiaiden lasten maksut. Vapaakortin myöntää se julkisen terveydenhuollon yksikkö, jossa potilas oli hoidossa katon täytyessä, laskelmassa huomioidaan kuitenkin kaikki julkisen terveydenhuollon maksut Suomessa. Terveydenhuollon potilasmaksujen maksukatto vuonna 2023 on **692 €** kalenterivuodessa.

Sairaalan hoitopäivämaksu 49,60 €/vrk. Hoitopäivämaksua voidaan periä alle 18-vuotiailta yhteensä vain 7 vrk kalenterivuodessa. Tämä rajoitus koskee kaikkea julkista terveydenhuoltoa Suomessa.

Poliklinikkamaksua ja päiväkirurgian käyntimaksua ei asiakasmaksulain muutoksen 1.7.2021 jälkeen peritä enää alle 18-vuotiailta.

KUNTOUTUS

Lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisvastuu on terveydenhuoltolain mukaan terveydenhuollolla (kaikki potilaat) ja vaativan lääkinällisen kuntoutuksen osalta Kelalla.

Kela järjestää sopeutumisvalmennusperhekursseja, kannattaa osallistua! Kurssille tulee pyytää suositus (esim. B-lausunto) julkisen terveydenhuollon lääkäriltä. Kurseista saa tietoa potilasjärjestöjen sivuilta tai sairaalasta.

Sairaalassa toimii pitkäaikaisesti sairaiden lasten kuntoutusohjaaja - hänen palveluistaan voi olla apua allergiselle lapselle ja hänen perheelleen.

LÄHTEET:

Kelan nettisivut osoitteessa www.kela.fi

Laki vammaisetuksista (570/07)

Sairausvakuutuslaki (1224/04)

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta (1335/04)

Kelan Etuosohjeet kansio (nettiversio)

Hengitysliitto Heli, www.heli.fi

Allergia- ja astmaliitto, www.allergia.fi

Kysy lisää tai anna palautetta:

juhani.luotola@hyvaks.fi, puh: 014 - 269 1755